

KRÓTKO I NA TEMAT

DLA „RZECZPOSPOLITEJ”

Dni zwolnienia od pracy tylko w uzasadnionych okolicznościach

KATARZYNA DOBKOWSKA
RADCA PRAWNY, PARTNER
W KANCELARII PRAWA PRACY
RACZKOWSKI I WSPÓLNICY

UPRAWNIENIA

Przełożony ma obowiązek uwzględnić wniosek pracownika w sprawie udzielenia mu wolnego w związku ze ślubem lub urodzeniem dziecka, pod warunkiem że wskazany termin wiąże się z tym zdarzeniem.

☛: Czy pracodawca musi uwzględnić wniosek pracownika o udzielenie mu urlopu okolicznościowego, np. z okazji jego ślubu na konkretny dzień, czy też może mu wyznaczyć wolne w innym terminie?

KATARZYNA DOBKOWSKA: Takiego zwolnienia należy udzielić w terminie wskazanym przez pracownika. Istotne jest bowiem, aby można było zrealizować jego cel, którym jest umożliwienie udziału w ważnych wydarzeniach rodzinnych lub załatwienia niezbędnych spraw wiążących się z nimi. W przypadku ślubu jest to zatem zarówno dzień zaślubin, jak i dzień, w którym podwładny będzie załatwiać związane z tym formalności.

W jakim oddaleniu czasowym od przyczyny uzasadniającej wolne pracownik może domagać się jego udzielenia? Czy matka nowo narodzonego dziecka może np. domagać się wolnego z tego tytułu po zakończeniu rocznego urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego?

Pracownik może domagać się udzielenia mu wolnego jedynie w okresie, w którym może wziąć udział w zdarzeniach będących jego

podstawą lub zachodzi konieczność załatwienia związanych z nimi spraw. Nie ma podstaw do udzielenia zwolnienia, gdy te sprawy zostały już załatwione. Celem wolnego z tytułu urodzenia się dziecka jest jego odebranie ze szpitala oraz załatwienie formalności w urzędzie stanu cywilnego. Zatem z takiego zwolnienia można skorzystać w ciągu kilku, góra kilkunastu dni po urodzeniu się dziecka. Zwolnienie to wykorzysta raczej ojciec, ponieważ matka przebywa wówczas na urlopie macierzyńskim i zdecydowanie nie może prosić o takie celowe zwolnienie po jego zakończeniu.

Czy można zatem stwierdzić, że istnieje sztywna granica oddzielająca okres, gdy staranie się przez pracownika o wolne jest uzasadnione, od okresu, kiedy staje się bezpodstawne? Trudno w tym przypadku mówić o sztywnej granicy czasowej określonej w

dniah, po której nie można już skorzystać z urlopu okolicznościowego. Niemniej jednak musi wystąpić związek czasowy między zdarzeniem będącym podstawą udzielenia wolnego a jego terminem. Konieczny jest też związek funkcjonalny – w dniu zwolnienia od pracy musi być możliwe załatwienie spraw stanowiących jego przeznaczenie. W przypadku śmierci w najbliższej rodzinie jest to zwykle dzień pogrzebu oraz ewentualnie ten, w którym pracownik musi załatwiać związane z nim formalności.

Czy osoba, która dopiero została zatrudniona, może starać się o wolne np. z tytułu urodzenia dziecka tuż przed podpisaniem umowy o pracę?

Jeżeli pracownik przewiduje lub może nawet już wie, że będzie musiał odebrać dziecko oraz jego matkę ze szpitala w dniu rozpoczęcia pracy lub w którymś z kolejnych dni, to może

zawnioskować o takie zwolnienie przy podpisaniu umowy o pracę. Rekomendowałabym, aby uczynił to raczej po podpisaniu umowy o pracę, żeby nie wystraszyć pracodawcy postawą roszczeniową i domaganiem się wolnego jeszcze przed przystąpieniem do pracy. Tym bardziej że nie musi wnioskować o takie wolne z wyprzedzeniem. Może to uczynić nawet w dniu poprzedzającym potrzebę skorzystania z urlopu okolicznościowego, choć oczywiście lojalność w stosunku do pracodawcy i dbałość o jego interesy, które są obowiązkami pracownika, nakazywałyby uczynić to jak najwcześniej.

Jakie możliwości weryfikowania uprawnień podwładnych do zwolnień okolicznościowych ma pracodawca, bez naruszenia chronionych danych osobowych? Czy może np. żądać przedstawienia aktu ślubu dziecka pracownika

na potwierdzenie prawa do wolnego z tego tytułu?

Pracodawca ma prawo zażądać okazania dokumentu poświadczającego zdarzenie będące podstawą udzielenia urlopu okolicznościowego, tj. świadectwa urodzenia lub odpisu z aktu ślubu dziecka bądź z aktu zgonu. Kodeks pracy wyraźnie zezwala bowiem pracodawcy, aby żądał od zatrudnionych podania danych osobowych, jeżeli jest to konieczne ze względu na korzystanie przez nich ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy. Do takich – bez wątplenia należą urlopy okolicznościowe. Z kolei przepisy o ochronie danych osobowych zezwalają przetwarzać dane niezbędne do wykonania zadań administratora danych (którym jest pracodawca) odnoszących się do zatrudnienia pracowników.

—rozmawiał—mrz